

2. Projekt kursu dla uczniów dorosłych

Realizacja nauki wymaga zachowania określonej kolejności, należy przestrzegać poszczególnych etapów szkolenia. Po dogłębnej analizie potrzeb i dostępności uczniów najlepszą metodą, jaką możemy zastosować w naszym projekcie „Flip Edu Up”, jest podejście Blended learning. Dlatego też poprowadzimy Cię, jak zaprojektować „Kurs nauczania mieszanego” dla dorosłych. Początek i koniec cyklu treningowego są wyraźnie zaznaczone. Środkową część można powtarzać wielokrotnie¹.

- Pierwsza faza szkolenia prowadzona jest w formie stacjonarnej (organizacja grupowa). Uczestnicy poznają trenera i otrzymują informacje o tym, jak kontynuować swoją pracę podczas szkolenia. Lider ma szansę zadbać o to, aby każdy mógł skorzystać z materiałów zamieszczonych na platformie e-learningowej. Ta faza jest tak ważna, że uczestnicy, którzy nie są przyzwyczajeni do uczenia się na odległość, mogą nadrobić swoje braki. Nie bez znaczenia jest również integracja grupy, co znacznie ułatwia późniejsze, także zdalne kontakty. Kolejny etap to zdobywanie nowości, odbywa się na platformie. Podczas tej fazy uczestnicy zdobywają wiedzę, zadają niejasne dla nich pytania i budują bazę wiedzy do praktycznego zastosowania. Często wykonują też proste zadania. Uczestnicy mogą uczyć się we własnym tempie i we własnym stylu.
- Po tej fazie nauki następuje faza niestacjonarna – nauka umiejętności. Uczestnicy szkolenia spotykają się na zajęciach stacjonarnych online po przygotowaniach w poprzedniej fazie, dzięki czemu ta część może być warsztatem nastawionym na umiejętności praktyczne. Trener ma możliwość wykorzystania wszystkich zalet zajęć stacjonarnych online. Ta faza jest niezbędna, szczególnie w przypadku treningu umiejętności miękkich, umiejętności osobistych itp., takich jak asertywność, budowanie pewności siebie, budowanie efektywnego zespołu czy skuteczna autoprezentacja.
- Ostatnim krokiem jest ocena i certyfikacja. Odbywa się głównie w formie stacjonarnej, zwłaszcza jeśli szkolenie miało dłuższy charakter. W takim przypadku zakończenie może przybrać uroczystą formę. Ukończenie i podsumowanie procesu edukacyjnego można połączyć z egzaminami i certyfikacją uczestników. Po szkoleniu uczestnicy zwykle nadal mają dostęp do materiałów szkoleniowych w Internecie, a często także pozostają w kontakcie z trenerem i grupą.

W nauczaniu mieszanym możemy wyróżnić następujące metody i możliwości uczenia się:

- **Zsynchronizowane uczenie**- oznacza, że trener i uczeń znajdują się w tym samym miejscu [wirtualnie – klasa] w tym samym czasie. Szkolenie na ogół odbywa się w grupie, co umożliwia interakcję między uczestnikami.
- **Uczenie asynchroniczne**- odrywa czas trenera i uczestnika od jedności. Najczęściej mają formę interaktywnych szkoleń e-learningowych, prowadzonych za pośrednictwem platformy edukacyjnej, dzięki której organizator szkolenia może zarządzać dostępem do szkoleń i śledzić postępy uczestników. Jako szkolenia

¹Urszuli Cimoch; Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu; Jak zaprojektować szkolenie blended learning? <http://www.ebib.pl/2009/104/a.php?cimoch>

asynchroniczne można również traktować różnego rodzaju treści dydaktyczne – np. nagrania wystąpień z konferencji lub szkoleń tradycyjnych, materiały prezentacyjne, filmy edukacyjne itp. W przeciwieństwie do innych treści edukacyjnych szkolenia e-learningowe są interaktywne, tj. dostarczają uczestnikowi informacja zwrotna.

Blended learning to różnorodne formy nauki, które można prowadzić na różne sposoby – nie tylko szkolenia e-learningowe (tzw. kursy online) i tradycyjne wykłady. Istnieje również wiele innych metod przekazywania wiedzy przez Internet, które można dostosować do różnych potrzeb edukacyjnych uczestników.

Trener powinien patrzeć na blended learning jak na bloki, z których może tworzyć nowe kombinacje, formy lub konstrukcje. Bogactwo form nauki oraz możliwość korzystania z narzędzi pozwala trenerowi budować przewagę konkurencyjną i stworzyć idealną ofertę dostosowaną do potrzeb i możliwości technologicznych uczących się.

Nauczanie mieszane może obejmować nauczanie:

Tradycyjnie w klasie:

- wykłady,
- dyskusje,
- pokazy,
- warsztaty praktyczne,
- grupa rozwiązywanie problemów,
- odgrywanie ról,
- burza mózgów,

W sposób e-learningowy:

- interaktywne szkolenie e-learningowe,
- webinaria,
- blogi,
- fora,
- czaty,
- narzędzia społecznościowe online,

Właściwie zastosowana nauka mieszana umożliwia uczniom naukę we własnym tempie oraz w odpowiednim dla nich czasie i miejscu. Ponadto dorośli uczniowie mają możliwość wzięcia odpowiedzialności za swoją naukę. Być może największą zaletą kursów uczenia się uzupełniającego jest jednak to, że umieszczają uczących się w centrum procesu nauczania i uczenia się.

Magia szkolenia mieszanego polega przede wszystkim na odpowiednim dopasowaniu treści szkolenia oraz metod jego realizacji do odbiorców i celów szkoleniowych do osiągnięcia.

Projektując kurs szkoleniowy, ważne jest, aby podzielić kurs na odpowiednie moduły i zachować treść odpowiednią dla danych obszarów.²

- Pierwszym krokiem w projektowaniu szkolenia jest przede wszystkim opracowanie koncepcji. Ważne jest określenie celu całego szkolenia i operacyjnego, cele opisujące jaką wiedzę i umiejętności ma nabyć uczestnik po ukończeniu.
- Drugim krokiem jest zdefiniowanie wymagań do zaliczenia kolejnych modułów i całego szkolenia, zaprojektowanie metod zaliczania zaliczeń (testy, zadania, projekty grupowe itp.) i czytelne przedstawienie ich uczestnikom. W tym punkcie znajdują się również opisy wymagań, terminów i sposobu zaliczenia. Warto wprowadzić współpracę zespołową, która jest coraz bardziej pożądana na rynku pracy, do systemu oceny.
- Trzeci krok, w przypadku blended learning rozróżnia się to, co można zrobić w tradycyjnym szkoleniu, a co można dostarczyć uczestnikom za pośrednictwem platformy e-learningowej. Dlatego konieczne jest wydobywanie materiału teoretycznego, tj. omówienie aktów prawnych, wszelkiego rodzaju informacji o systemach itp. i umieszczenie ich na platformie.
- Należy również pamiętać, że program, którego teoretycznie nie da się zrealizować, będzie realizowane tradycyjnie, np. szkolenie w zakresie umiejętności miękkich. Można zastanowić się, czy przed rozpoczęciem tradycyjnego szkolenia przeprowadzić test wiedzy materialnej. Wtedy będziemy pewni, że kursanci opanowali wiedzę teoretyczną, dzięki czemu trener będzie mógł swobodnie odwoływać się do informacji zamieszczonych na platformie.

Szkolenie e-learningowe powinno mieć własną strukturę i zawierać podstawowe elementy, do których należą:

- Powitanie i przedstawienie tytułu szkolenia.
- Krótka instrukcja korzystania ze slajdów szkoleniowych – wystarczy, że na jednym ekranie zostaną zebrane poszczególne elementy nawigacyjne wraz z opisem, co stanie się po kliknięciu w daną ikonę.
- Wprowadzenie do tematu – należy przedstawić ogólne cele działań do realizacji, krótko opisać materiał merytoryczny i przedstawić jego strukturę, jeśli to możliwe, wskazać w jaki sposób wiedza może być zastosowana w praktyce (patrz rysunek powyżej).
- Treść rdzenia - dobrze, jeśli materiał będzie podzielony na mniejsze części.
- Podsumowanie – ważne, aby odnosiło się do celu kursu i pokrótce, po każdym rozdziale i na końcu kursu, sprowadzało najważniejsze informacje.
- Część testowa - jest ważna dla uczestnika, ponieważ pozwala określić poziom znajomości materiału.
- Dodatkowe zasoby do pogłębienia treści podstawowych - dla osób, które są gotowe poszerzyć swoją wiedzę ze względu na wysokie oczekiwania wobec kursu.

²Jak ustawić firmę. Podstawy zarządzania dla MMŚP [on-line]. [Warszawa: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.akademiaparp.gov.pl> (dostępny po zalogowaniu).

Szkolenie dobrze jest podzielić na moduły. Materiał jest wtedy uporządkowany i łatwy w nawigacji, zwłaszcza jeśli program daje nam dodatkową możliwość przejścia do różnych modułów, do różnych lekcji w ramach modułów oraz do poszczególnych slajdów w ramach lekcji.

Dla szkolonego korzystne jest odniesienie się do wcześniej zaprezentowanej wiedzy. W ten sposób tworzymy skojarzenia i przypominamy treści, które służą lepszemu zapamiętaniu i zrozumieniu.

Starannie opracowany materiał powinien uwzględniać multimedialne możliwości kursu, np. prezentować treści za pomocą wykresów, diagramów i zdjęć. Pamiętaj: kurs mieszany(blended learning) bez grafiki jest nudny! Oprócz uatrakcyjnienia grafiki konieczne jest uwzględnienie różnych form aktywności uczestników oraz tematów dyskusji na forum. Wyrażanie własnych opinii na dany temat utrwala treść. Podobne zadanie spełnią pytania i zadania (maksymalnie dwa slajdy) przygotowywane co 2, 5 lub 10 ekranów (w zależności od nagromadzenia informacji) sprawdzające zdobytą wiedzę. Informacja zwrotna o poprawności ćwiczenia powinna pojawić się na tym samym ekranie co zadanie.

Takie krótkie testy będą również wykorzystywane do bieżącej samooceny uczestnika, a także do oceny dorosłego ucznia przez trenera. Warto opracować materiały pomocnicze, takie jak: literatura podstawowa, literatura uzupełniająca, słownik terminów kluczowych. Zadaniem trenera jest zaplanowanie pracy grupowej zgodnie z wytycznymi różnych metod: metoda problemowa, metoda projektu, analiza przypadku, odgrywanie ról, dyskusja.

W realizacji tego zadania pomoże zaprojektowanie i wdrożenie koncepcji systemu komunikacji grupowej na platformie. Proste wskazówki pomogą Ci zaprojektować i wyprodukować ekrany szkoleń e-learningowych lub ogólnie stworzyć treści multimedialne:

- nawigacja powinna być intuicyjna i uwzględniać logiczne połączenia,
- komunikaty w prezentacji powinny być proste i czytelne,
- warto wprowadzić motyw przewodni,
- wielkość obiektów powinna być wyważona,
- użytkownikom należy zapewnić wsparcie techniczne i czas na testy,
- musisz określić sposób oceny,
- uważaj na literówki,
- nadmiar obiektów w serwisie może rozpraszać,
- warto korzystać z diagramów,
- czas ładowania powinien być stosunkowo krótki,
- czas trwania jednej lekcji nie powinien przekraczać 45 minut,
- uwagę uczniów pobudzają różne bodźce,
- należy podkreślić elementy treści, aby utrzymać uwagę odbiorców,
- warto używać skojarzeń wizualnych,
- pamiętaj, że dane są odczytywane od lewej do prawej i od góry do dołu,
- obiekty po prawej wydają się większe,
- linia biegnąca od lewego dolnego rogu do prawego górnego (wznosząca się) symbolizuje optymizm i odwrotnie,

- należy unikać tworzenia zwartego, jednolitego tekstu (zdania powinny być pogrupowane w krótkie akapity),
- większe, jaśniejsze i intensywniej zabarwione elementy przyciągają uwagę, sprawiają wrażenie ważniejszych,
- wykazy nie powinny przekraczać 6 pozycji,
- wykresy do 7 kolumn,
- tabele nie szersze niż 5 kolumn,
- wykres kołowy powinien zawierać maksymalnie 7 wycinków,
- krój bezszeryfowy jest znacznie wyraźniejszy,
- warto stosować tekst w nagłówkach czcionką o wielkości 28-36 pkt, a w części tekstowej 16-24 pkt.

Tworzenie treści e-learningowych do samodzielnej nauki wymaga, oprócz wiedzy i umiejętności osoby prowadzącej i projektującej szkolenie, zaangażowania specjalistów z różnych dziedzin: autorów, ekspertów, metodyków, grafików, informatyków itp. trening będzie doskonały.

Materiały do samodzielnej nauki muszą być zaprojektowane tak, aby uwzględniały różne style uczenia się dorosłych i dlatego powinny wykorzystywać różnorodne pomoce dydaktyczne. Ponieważ uczestnik będzie używał ich poza kontrolą trenera, muszą być na tyle atrakcyjne i angażujące, aby utrzymać jego uwagę na dłuższy czas. W tym celu można wykorzystać formy dostawy, tj. przekazywanie wiadomości za pomocą interakcji tekstowych, dźwiękowych, obrazowych i komputerowych. Implementacja interakcji z komputerem jest dla użytkownika bardzo intuicyjna.

Ważne aspekty podczas budowania kursu³:

Jeśli dorosły uczeń ma trudności z wyrażaniem siebie, spróbuj...

- Pisemny raport
- Twórczość artystyczna
- Wystawa lub prezentacja
- Wykres, wykres lub tabela
- Esej fotograficzny
- Mapa
- Przegląd filmów
- Szarada lub pantomima
- Demonstracja
- Nagrany raport

Jeśli dorosły uczeń ma trudności z pisaniem, spróbuj...

- Użyj testu wymagającego niewiele pisania
 - Wielokrotnego wyboru

³Bullock, K. (nd). Jak dostosować swoje strategie nauczania do potrzeb uczniów. Jak dostosować strategie nauczania do potrzeb uczniów | Tematy LD | LD Online. Pobrano 6 grudnia 2021 z <http://www.ldonline.org/article/370/>.

- Zaprogramowany materiał
- Prawda czy fałsz
- Dopasowanie
- Zmniejsz lub pomij zadania wymagające pisania
- Zachęcaj do wspólnego robienia notatek

Jeśli uczeń ma trudności z wypowiedzaniem się na piśmie, spróbuj...

- Raporty ustne
- Raport nagrany na taśmie
- Taśma wywiadu
- Kolaż, kreskówka lub inna sztuka
- Mapy
- Diorama, materiały 3D, prezentacje eksponatów
- Esej fotograficzny
- Panel dyskusyjny
- Wyśmiewana debata
- Przegląd filmów i prezentacja odpowiedniego na zajęciach